

Віктор Кабанов*Дніпропетровський національний університет (Дніпро, Україна)*

Взаємодія Міністерства освіти і науки України і громадських об'єднань в реорганізації системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів

В представлений статті було проведено аналіз нормативно-правових документів, що регулюють роботу органів влади в процесі державного управління з залученням державних, комунальних закладів освіти та громадськості під час реалізації спільного з міжнародними організаціями пілотного проекту із сертифікації педагогічних працівників. Сформульовано, що в сучасних умовах для вдосконалення існуючої системи управління процесом підвищення кваліфікації українського вчительства варто застосовувати норми прийнятих правових актів з цього приводу, досвід їх реалізації в пілотному проекті сертифікації 2019-2021 та досвід залучення громадської спільноти, освітян і міжнародних організацій. Для виконання підготовчої роботи щодо реорганізації існуючої системи підвищення кваліфікації вчителів, яка не відповідала викликам сучасності, МОН України залучило громадську організацію EdCamp Ukraine. Спираючись на світовий досвід, команда EdCamp Ukraine провела серед освітян соціологічне дослідження щодо зміни чинної системи. Результати дослідження було використано в «Декларації щодо ефективного підвищення кваліфікації», висновки якої покладено в основу державної політики щодо професійного росту українського вчительства. Це дало поштовх для інституційних змін у сфері підвищення педагогічної кваліфікації і проведення пілотного проекту сертифікації вчителів «Агенти змін». Крім того, в статті висвітлено умови та перебіг подій процесу сертифікації: реєстрація учасників, три етапи проведення випробування і результати. В ході проведення пілотного експерименту були виявлені вчителі з високим рівнем педагогічної майстерності. Вони володіють методиками компетентнісного навчання, сучасними освітніми офф- і онлайн технологіями і, наразі, зможуть стати агентами поширення їх на весь педагогічний загаль учителів початкової школи країни. Зазначено, що в умовах демократичності, відкритості, доступності, об'єктивності сертифікація може стати альтернативою атестації або існувати паралельно – право вибору має належати вчителю.

Ключові слова: освіта, сертифікація, державне управління, підвищення кваліфікації, школа, вчитель

Victor Kabanov*OlesHonchar Dnipro National University (Dnipro, Ukraine)*

Interaction of the Ministry of Education and Science and public associations in the reorganization of the system of professional development of pedagogical staff

The problem of reforming the system of professional development of pedagogical workers has been considered in the article. This system was developed in the secondary education of Ukraine during the last three decades. Preparatory work towards the reform of this system has been carried out by the public organization EdCamp Ukraine, which was created and operates on the principles of the global movement EdCamp. It emerged in the USA as an alternative to the state way of teacher training and professional development. Relying on the data of the previous Ukrainian and international researches, the EdCamp Ukraine team confirmed the trends concerning the peculiarities of teachers' professional development and the specifics of feedback on teaching. The methodological strategy (online surveys and unrepresentative samples) has been developed and sociological research objectives have been formulated, which confirmed the perception of changes in the reform of the current system of professional development by the educational community. In 2018 EdCamp Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine conducted an online survey of 8,427 educators as part of a joint project. The aim of the sociological study «Teach and learn: how and where Ukrainian teachers can grow» was to study the range of ideas of teachers and other stakeholders about reforming the current system, training system, expected changes and specific steps. The legal documents, governing the work of public authorities in the process of public administration together with state, municipal educational institutions, public organizations with the involvement of international experience in a pilot project for certification of teachers – «Agents of Changes», have been analyzed in the article. It has been emphasized that in present-day realities to improve the current system of teachers training process' management it is necessary to apply current regulations and to see the experience of their implementation in the certification process with the involvement of all stakeholders.

The purpose of certification, the main principles on which the project is based, the stages of their implementation, the course of events, the quantitative indicators of participants, changes in the process of the experiment and the results of certification of 2019 and 2020 have been revealed in the article.

Key words: *education, certification, public administration, skills development, school, teacher*

Процеси глобалізації та інтеграції, стрімкий цивілізаційний розвиток сучасного суспільства потребує освічених, висококваліфікованих, активних, відповідальних, творчих громадян. Підґрунтям становлення та виховання таких громадян є високий рівень шкільної освіти в країні та постійне підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Прийняття державного стандарту, осучаснення змісту навчальних програм, покращення матеріальної бази школи не вирішить проблему якості освіти - тут головною залишається постать вчителя з його професійною підготовкою, його методикою навчання. Нові креативні розробки, нові вчительські методики, володіння компетентнісними вміннями можна очікувати лише зі зміною системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Вирішення проблеми підвищення кваліфікації українського вчительства стало актуальним на сучасному етапі розвитку освіти. Через відсутність конкуренції і фактичну монополію інститутів післядипломної педагогічної освіти, існуюча система підвищення кваліфікації стала формальною, бо немає стимулів до покращення її якості. Цю систему не можна вважати достатньо ефективною, істинність цього твердження визнає більшість спеціалістів, які предметно і ґрунтовно вивчають цю проблему. Наявна система підвищення вчительської кваліфікації фактично не спроможна відповідати на актуальні виклики сучасності, що постають перед українською школою, і експертне коло, громадські організації й прогресивна освітянська спільнота усвідомлюють це вже впродовж 30 років незалежності. Власне, стрімкий розвиток в Україні руху EdCamp Ukraine (громадська організація, яка створена й діє за принципами всесвітнього руху EdCamp. Ініціатива EdCamp утворилася у 2010 році в США як альтернативний державному спосіб підвищення кваліфікації та професійного розвитку освітян) якраз

і є відповіддю поля освіти (переважно «низовою») саме на кризу системи підвищення кваліфікації вчительства.

Як не дивно, незважаючи на очевидну актуальність цієї теми, її можна віднести до числа недостатньо вивчених — вона майже ніколи не ставала предметом ґрунтовних досліджень, тим більше на новітньому етапі розвитку вітчизняної школи.

Команда EdCamp Ukraine досліджує системи освіти в Україні та інших державах, вивчає найкращий експертний світовий досвід, розробляє зміни до освітнього законодавства, впроваджує ефективні методики, програми, підходи та мотивує освітян розвиватися й ділитися досвідом, ідеями, натхненням одне з одним, змінюючи їхнє ставлення до вчительської професії і до себе. Сьогодні EdCamp Ukraine — найпотужніший національний рух EdCamp за межами країни-засновниці США. Україна - третя країна в Європі та дев'ята у світі, яка почала застосовувати формат EdCamp (Едкемподення).

Представники EdCamp Ukraine відвідали освітян Грузії, Естонії, Ізраїлю, Індії, Нідерландів, Німеччини, Угорщини, Фінляндії, Сингапуру, США, Швеції — і в кожній з названих країн не лише знаходили щось корисне для української освіти, а й щедро ділилися кращим українським досвідом. Вивчили, як у цих країнах влаштоване підвищення кваліфікації вчителів та вчительок, як батьківство залучають до освіти дитини, як освітяни тренують навичку усвідомленості, долають стрес та багато чого запозичили для нашого бачення реформи в цих сферах. Організація стала взірцем для інших в плані розвитку горизонтальних зв'язків в освіті через формат EdCamp та антидискримінаційної експертизи освітнього контенту. Одне з найголовніших завдань її міжнародних контактів — допомогти в налагодженні співпраці України та інших держав на рівні міністерств, щоб співробітництво органічно продовжувалось на користь обом країнам (Едкемподення).

В рамках спільного проекту EdCamp Ukraine і МОН України в 2018 р. відбулося онлайн-опитування 8427 осіб з усієї країни, які працюють на педагогічних посадах в закладах середньої загальної освіти, або безпосередньо в системі підвищення кваліфікації. Метою соціологічного дослідження «Навчати й навчатися: як і куди зростати українському вчителю?», яке складалося з 75 запитань, стало вивчення спектру уявлень педагогів та інших стейкхолдерів про чинну в Україні систему підвищення кваліфікації педагогічних працівників, загальні проблеми, що з нею пов'язані, а також очікувані ними зміни для подальшого застосування при підготовці конкретних кроків з реформування системи.

Спираючись на Всеукраїнське моніторингове опитування щодо викладання та навчання серед директорів і вчителів загальноосвітніх навчальних закладів (за методологією TALIS) «Українські вчителі та навчальне середовище» (2017), один з тематичних напрямів якого був присвячений особливостям професійного розвитку педагогів, специфіці зворотного зв'язку щодо вчительської роботи, а також, на дані низки міжнародних досліджень, зокрема проведених OECD (Teaching And Learning International Survey, 2013, 2018) та Bill & Melinda Gates Foundation (Teachers Know Best. Teachers's Views on Professional Development, 2014), дослідницька група EdCamp Ukraine відштовхувалася від таких тенденцій: педагоги, які частіше підвищують свою кваліфікацію, працюють більш ефективно; чим більше зворотного зв'язку отримують педагоги, тим вищий рівень їхньої ефективності. На підставі аналізу було сформульовано такі завдання соціологічного дослідження: дослідити сприйняття освітянською спільнотою як самого вчителювання, так і безпосередньо системи підвищення кваліфікації педагогів; охарактеризувати бачення тих змін, що сприймаються освітянами як шлях до реформування чинної системи підвищення кваліфікації; сформулювати пропозиції для здійснення інноваційного розвитку системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників (Навчати і навчатися, 2019, с. 20).

Серед гіпотез, що були висунуті на

підготовчому етапі дослідження, своє підтвердження знайшли п'ять:

1. Освітня загалом не задоволені наявною системою підвищення вчительської кваліфікації та бажають її реформування.

2. Внутрішньошкільний професійний розвиток педагогів не є достатньо ефективним через відсутність якісного стабільного зворотного зв'язку, особливо від колег і учнівства.

3. У підвищенні кваліфікації вчительства домінують традиційні траєкторії, що характеризуються суб'єкт-об'єктною комунікацією, обмеженістю використання творчого підходу, нестачею інноваційних практик.

4. Коли педагоги мають досвід участі у програмах підвищення кваліфікації як державних/комунальних, так і недержавних/некомунальних організацій, останні, у цілому, ними сприймаються краще.

5. У наявній системі підвищення кваліфікації ресурси, що здатні забезпечити нову якість вчителювання, фактично вичерпані, тож подальший її розвиток залежить від докорінного реформування самої системи (Навчати і навчатися, 2019, с. 21-22). Отримані в ході дослідження дані було оброблено за допомогою сервісу для проведення онлайн-опитувань «SurveyMonkey». Цей ілюстрований аналітичний звіт, структурований відповідно до завдань дослідження та його провідних змістових компонентів, включає основні, найбільш важливі, результати дослідження (Навчати і навчатися, 2019, с. 22-103).

Наразі, дослідження показало, що реформи чинної системи підвищення кваліфікації потребують 78,7% педагогів. При цьому, вчителі готові інвестувати в це більше свого часу, особливо для опанування іноземної мови (цього потребує 44,9% респондентів), вивчення методик профілактики професійного вигорання (42,6% респондентів) та оволодіння компетенціями для конструювання нового освітнього простору (38,8% опитаних).

Опитування також продемонструвало широку довіру та сподівання педагогів на майбутню зовнішню незалежну сертифікацію вчителів – 72,2% вірять у прозорість та ефективність цього механізму. Попри те, що сьогодні основною метою

сертифікації є пошук кращих педагогів, а добровільність процедури закріплена як у положенні, так і в Законі «Про освіту», 62% опитаних виступають за обов'язкове запровадження сертифікації на заміну теперішній атестації. Водночас, лише 29% повністю погоджуються з тим, що більшість педагогів в їхньому закладі освіти відкриті до змін (Навчати і навчатися, 2019, с. 15-17). Спільні дослідження були використані при розробці «Декларації щодо ефективного підвищення кваліфікації». В ній окреслено вектори зростання шкільного вчителства, сформульовано критерії оцінювання діяльності надавачів послуг підвищення кваліфікації, виписано індикатори їхньої ефективної роботи та використання е-портфолію з фрагментами реальних шкільних уроків, які покладені в основу державної політики щодо професійного росту українського вчителства. (Навчати і навчатися, 2019, с. 105-116).

Дослідження та «Декларація» дали поштовх для інституційних змін у сфері підвищення педагогічної кваліфікації. У 2017 році Верховна Рада України прийняла Закон «Про освіту» і на реалізацію пункту 6 ст. 59 сьомого розділу цього закону у 2019 році Кабінет Міністрів України своєю постановою № 800 (зі змінами, внесеними постановою № 1133) затвердив «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», який визначає процедуру, види, форми, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів освіти і установ усіх форм власності та сфер управління, включаючи механізм оплати, умови і процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації (Порядок підвищення кваліфікації). Це стало початком практичного втілення реформи у сфері підвищення педагогічної кваліфікації. Закріпив та розширив ці положення Закон України «Про повну загальну середню освіту» (ст. 51, шостого розділу), в якому деталізовано нові підходи до підвищення кваліфікації педагогічних працівників Закон України «Про повну загальну середню освіту»).

У 2019 році стартував пілотний проект сертифікації вчителів «Агенти змін», в

якому взяли участь 859 (при квоті 1 тис.) вчителів початкових класів. Сертифікація проводилась державною мовою з дотриманням засад і принципів, визначених статтею 6 Закону України «Про освіту». Прогресивні ідеї, закладені в новому законі, стали першими кроками у розширенні прав і можливостей педагогічних працівників у сфері підвищення кваліфікації (Закон України «Про освіту»). Згідно цього закону, Кабінет міністрів України 27 грудня 2018 року затвердив відповідне «Положення про сертифікацію педагогічних працівників». Воно регламентувало загальні положення (мета, терміни, відповідальні органи та ін.), реєстрацію учасників, етапи проходження сертифікації, визначення її результатів і видачі сертифікатів та фінансування заходів проекту (Положення про сертифікацію педагогічних працівників).

Метою сертифікації є виявлення та стимулювання педагогічних працівників з високим рівнем професійної майстерності, які володіють методиками компетентнісного навчання і новими освітніми технологіями та сприяють їх поширенню. Положення встановлювало 3 основні засади, на яких ґрунтуватиметься сертифікація: добровільність; роботу вчителів оцінюють освітяни, а не чиновники; не проходження сертифікації не несе жодних наслідків. Єдина обов'язкова вимога до вчителів, що не змінювалася впродовж пілотування, – наявність стажу роботи не менше 2 років (Положення про сертифікацію педагогічних працівників).

Процедура сертифікації складалась з 3 етапів: 1. Вивчення практичного досвіду роботи педагога. За проведення цієї частини сертифікації відповідала Державна служба якості освіти (ДСЯО), що формує пул незалежних освітніх експертів – викладачів, вчителів, тренерів НУШ, тощо. До кожного вчителя лише 1 раз виїжджали щонайменше два експерти, щоб зробити оцінку діяльності незалежною та об'єктивною. 2. Зовнішнє незалежне тестування. За його проведення відповідає Український центр оцінювання якості освіти (УЦОЯО) 3. Електронне портфоліо – третя обов'язкова складова сертифікації. Воно має містити: заповнену анкету самооцінювання; опис власного навчального заняття (освітня

програма, навчальний предмет, тема, мета, методичне забезпечення, може містити відео-фрагмент уроку); додаткові матеріали (за бажанням педагога). Визначатиме результати сертифікації спеціально створена експертна комісія при МОН, до якої увійдуть представники УЦОЯО, ДСЯО, МОН та громадськості. Комісія встановлюватиме порогові бали з 2 етапів випробування: вивчення практичного досвіду та тестування (У 2019 році 1 тис вчителів).

Передбачалось, що незалежні освітні експерти вивчатимуть та оцінюватимуть професійні компетентності учасників за 5 критеріями: 1. Здатність планувати та здійснювати освітній процес на основі особистісно-орієнтованого і компетентнісного підходів з використанням відповідних педагогічних технологій. 2. Здатність створювати безпечне та психологічно комфортне освітнє середовище, спрямоване на розвиток дітей та їх мотивацію до навчання. 3. Здатність налагоджувати партнерські стосунки з родинами учнів для розвитку здібностей і можливостей кожної дитини. 4. Здатність до постійного професійного розвитку, самооцінювання та рефлексії. 5. Здатність моделювати поведінку, в основі якої повага до прав людини, демократичні та інші загальнолюдські цінності (За якими критеріями експерти оцінюватимуть).

Перший етап пілотної сертифікації вчителів початкових класів пройшли 811 педагогів серед 859 зареєстрованих. Вивчення практичного досвіду роботи вчителів відбувалося на базі закладів, де вони працюють. Разом педагоги-учасники представляли понад 600 шкіл різних регіонів країни, а їх досвід оцінювали попередньо відібрані експерти. Державна служба якості освіти, яка опікувалася проведенням першого етапу, загалом підготувала 1500 експертів. З них 1050 безпосередньо працювали над вивченням досвіду учасників пілоту. Важливо, що воно проходило за методикою, розробленою відповідно до концепції Нової української школи (Завершився перший етап пілотної сертифікації).

Другий етап проводився у формі тесту, який тривав впродовж 3 годин. Загалом до нього увійшло 100 завдань різного типу, які перевіряли рівень обізнаності в організації

навчального процесу, виховання і розвитку учнів, створення інтерактивного освітнього середовища тощо. Максимальна кількість балів, яку могли набрати учасники – 100 (В Україні завершилось “ЗНО для вчителів”).

Загалом, в останньому етапі – проведенні незалежного тестування – взяло участь 807 вчителів. З них 31 учасник не завантажив власне е-портфоліо і був знятий з сертифікації з технічних причин. 27 листопада 2019 року відбулося друге засідання комісії при Міністерстві освіти і науки України з визначення результатів сертифікації педагогічних працівників. В її межах експерти визначили граничну кількість балів, які необхідно було набрати для успішного складання сертифікації. Вона становить: за етап вивчення практичного досвіду роботи учасників – 72 бали, за етап незалежного тестування – 50 балів.

28 листопада 2019 року в межах форуму учасників пілотної проекту НУШ «Агенти змін» було оголошено, що 705 педагогів з 857-и вчителів початкової школи, які зареєструвалися, успішно пройшли першу пілотну сертифікацію. Того ж дня усі педагоги, що брали участь у сертифікації, отримали свої результати в електронних кабінетах учасників (Ганна Новосад: вітаємо 705 вчителів).

У 2020 р. планувалось, що сертифікацію зможуть пройти удвічі більше вчителів, ніж минулого року – до 2000 педагогів. Щоб охопити всі регіони України, МОН визначило максимальний обсяг заяв, які можуть подати вчителі від кожної з областей. Обсяг визначено на пропорційних засадах – залежно від кількості початкових класів у області. Так, найменшу кількість заяв – 29 – могли подати вчителі з Луганської області, по 49 з Сумської та Чернігівської. Найбільшу – 140 – педагоги Дніпропетровщини та Львівщини.

Сертифікація-2020 відбувалася за новим порядком. Першим етапом було незалежне тестування – «ЗНО для вчителів». Наступним – самооцінювання учасниками сертифікації власної педагогічної майстерності. Останнім етапом - вивчення експертами практичного досвіду роботи учасників сертифікації. Однією із важливих відмінностей у порівнянні з пілотною сертифікацією 2019 року стало відсіювання учасників після

кожного з етапів: до кожного наступного переходитимуть ті учасники, які вдало пройшли попередній. Також, як і раніше, педагог може добровільно відмовитись від сертифікації на будь-якому її етапі (Про деякі питання проведення сертифікації).

Заявки на участь у сертифікації педагогів подали 1711 вчителів початкових класів з усієї України, після опрацювання документів було зареєстровано 1591 учасник. Програму першого етапу сертифікації - незалежного тестування фахових знань та умінь було укладено на основі професійного стандарту вчителя початкових класів. Вона містить три розділи.

Перший стосувався освітнього процесу, його нормативно-правової бази та планування, роботи з інформацією. Він складав 14% від загальної кількості завдань у тесті. Другий розділ стосувався навчання, виховання та розвитку учнів. Він, зокрема, містив завдання щодо сучасних технологій навчання, педагогіки партнерства, освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти, роботи з батьками. Цей розділ був найбільшим – він містив 73% завдань. Третій розділ стосувався освітнього середовища – його наповнення, впливу на здоров'я, інклюзивності. Частка цього розділу – 13% від загальної кількості завдань (Про затвердження програми незалежного тестування).

У першому етапі незалежного тестування взяли участь 1552 педагогів. За результатами тестування до участі в наступному етапі було допущено 1045 вчителів. Після подання анкет самооцінювання та їхнього вивчення Державною службою якості освіти до третього етапу було допущено 1040 педагогів.

Третій етап сертифікації тривав з 12 жовтня до 5 листопада. Він проходив незалежно від рівня епідемічної небезпеки в регіонах, оскільки відбувався з використанням онлайн-платформ (Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, тощо) і без відвідування уроків експертами. Під час третього етапу експерти вивчали практичний досвід учасників сертифікації шляхом проведення співбесіди з ними, аналізу вмінь учителів розв'язувати педагогічні ситуації та анкетування адміністрації закладу освіти і керівника шкільного методичного об'єднання.

До участі у третьому етапі було допущено 1040 вчителів початкових класів. З них 1032 взяли участь у цьому етапі, 8 – відмовилися від подальшої участі у сертифікації. Державна служба якості освіти змогла адаптувати процедури оцінювання під дистанційні технології. Службою було відібрано та підготовлено 1132 незалежних експерти, більшість з яких брали участь у сертифікації 2019 у якості експерта чи учасника. Згідно з рішенням комісії ДСЯО було визначено, що пороговий бал становить 72 бали. Вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації передбачало оцінювання 10 професійних компетентностей, які розкривалися через 25 показників.

3 грудня 2020 року було оголошено, що пілотну добровільну сертифікацію вчителів початкової школи успішно пройшли 902 педагоги з 1552 претендентів. Учасники, які успішно пройшли сертифікацію, отримають 20% надбавку до заробітної плати протягом 3 років. Крім того, успішне проходження сертифікації зараховується також як проходження чергової або позачергової атестації педагогічним працівником, а також є підставою для присвоєння йому відповідної кваліфікаційної категорії та педагогічного звання (Сертифікацію 2020 успішно пройшли).

Згідно з наказом МОН, у 2021 р. участь у сертифікації могли взяти не більше 2000 педагогів за умови їх добровільної реєстрації, тому реєстрація припинялась достроково, якщо 2000 осіб сформують бланки реєстраційних карток-заяв. Перший етап сертифікації 2021 – незалежне тестування – відбувся 27 лютого, його проводив Український центр оцінювання якості освіти. Другий етап – самооцінювання учасниками сертифікації власної педагогічної майстерності – відбувся в березні-квітні, третій – вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації відбудеться у вересні-листопаді 2021 року. Другий та третій етапи проводить Державна служба якості освіти та її територіальні органи (Про деякі питання проведення сертифікації).

І хоча пілотний проект ще не закінчився і вже пройшла реєстрація учасників (1622 вчителів) та перший і другий етап сертифікації – 2021, вже можна зробити деякі попередні

висновки:

1. Крім практичних складових для вчителів – 20 % надбавки, підвищення або підтвердження категорії, були напрацьовані організаційні, змістовні, методичні, світоглядні засади підвищення кваліфікації педагогів. При проведенні сертифікації МОН було виконано всі умови її проведення: добровільність, оцінювання роботи вчителів освітянами, відсутність наслідків для тих, хто її не пройшов.

2. Організатори проекту з залученням громадськості визначили процедуру реєстрації учасників, розробили і вдосконалили механізм проведення і оцінювання незалежного тестування фахових знань і вмінь, самооцінювання власної педагогічної майстерності та вивчення практичного досвіду роботи. В ході проведення пілотного експерименту були виявлені вчителі з високим рівнем педагогічної майстерності. Вони володіють методиками компетентнісного навчання, сучасними освітніми офф-і онлайн технологіями і, наразі, зможуть стати агентами поширення їх на весь педагогічний загаль учителів початкової школи країни.

3. Прозорість і ефективність механізму сертифікації вчителів та її результати стали початком реалізації реформи у сфері підвищення педагогічної кваліфікації. Сертифікація підтверджує необхідність і

життєздатність положень Закону України «Про освіту» та Закону України «Про повну загальну середню освіту». Відповідно до цих документів: вчителі отримали можливість самостійно планувати своє професійне зростання, обираючи організацію або установу, яка надає такі послуги; запроваджено принцип «гроші ходять за вчителем» — оплачується не менше 150 годин (протягом 5 років) підвищення кваліфікації кожного педагога за рахунок державного та місцевих бюджетів; скасовано монополію державних інститутів підвищення кваліфікації педагогів, можливість надавати такі послуги здобули ще й громадські та приватні організації (юридичні особи), фізичні особи — підприємці та навіть фізичні особи; значно розширилися також види й форми підвищення педагогічної кваліфікації.

4. Досвід проведення сертифікації вчителів початкових класів МОН може бути застосований в майбутньому при впровадженні реформи Нової української школи в середній освіті.

5. Аналіз нормативно-правових документів, спільна практична діяльність державних органів влади і громадськості показує, що перехід на державно-громадське управління освітою, зокрема, у сфері підвищення кваліфікації повинен стати стратегічним напрямом реформування освітньої галузі в Україні.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

В Україні завершилось “ЗНО для вчителів” – результати цього етапу пілотної сертифікації оприлюднять до 21 листопада URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-zavershilos-zno-dlya-vchiteliv-rezultati-cogo-etapu-pilotnoyi-sertifikatsiyi-opriludnyat-do-21-listopada>.

Ганна Новосад: вітаємо 705 вчителів, які першими пройшли сертифікацію URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ganna-novosad-vitayemo-705-vchiteliv-yaki-pershimi-projshli-sertifikatsiyu>.

Едкемподення. Звіт про діяльність EdCamp Ukraine за 2018-2020 роки. URL: <http://bit.ly/reportedcampukraine20182020>

За якими критеріями експерти оцінюватимуть професійний досвід учасників сертифікації – відповідну методику виставлено для громадського обговорення URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/za-yakimi-kriteriyami-eksperti-ocinyuvatimut-profesijnij-dosvid-uchasnikiv-sertifikatsiyi-vidpovidnu-metodiku-vistavleno-dlya-gromadskogo-obgovorenniya>.

Завершився перший етап пілотної сертифікації вчителів – його пройшли 811 зареєстрованих учасників URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zavershivsyia-pershij-etap-pilotnoyi-sertifikatsiyi-vchiteliv-jogo-projshli-811-zareyestrovanih-uchasnikiv>.

Закон України «Про освіту» № 2145 VIII від 05.09.2017 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145_19#Text

Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Навчати і навчатися: як і куди зростати українському вчителю? Результати дослідження сфери підвищення кваліфікації й сертифікації у рамках спільної ініціативи руху EdCamp Ukraine і Міністерства освіти і науки України / О. Елькін, О. Марущенко, О. Масалігіна, І. Мінковська. – Х.: Вид-во «Дім Реклами», 2019. – 120 с.

Наказ Міністерства освіти і науки України «Про деякі питання проведення сертифікації в 2020 році» від 26 грудня 2019 року № 1634. URL: <https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/Nakaz-1634-Pro-deyaki-pytannya-provedennya-sertyfikatsiyi-v-2020-rotsi.pdf>

Наказ Міністерства освіти і науки України «Про деякі питання проведення сертифікації педагогічних працівників у 2021 році» від 04 грудня 2020 р. № 1522. URL: http://www.sqe.gov.ua/images/catImages/Nakaz_1522_04_12_2020.pdf

Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження програми незалежного тестування фахових знань та умінь учителів початкової школи» від 14 січня 2019 року №33. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/01/Nakaz_sertyfikatsiya_140119_33na-sajt.pdf

Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про сертифікацію педагогічних працівників» від 27 грудня 2018 р. № 1190. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-p#Text>

Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» від 21 серпня 2019 р. № 800 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-p#Text>.

Сертифікацію 2020 успішно пройшли 902 вчителі, – Сергій Шкарлет URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sertifikaciyu-2020-uspishno-projshli-902-vchitelya-sergij-shkarlet>

У 2019 році 1 тис вчителів початкових класів за бажанням зможуть пройти сертифікацію та отримати 20% надбавку до зарплати, реєстрація почнеться 15 січня – рішення уряду URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/u-2019-roci-1-tis-vchiteliv-pochatkovih-klasiv-za-bazhannyam-zmozhut-projti-sertifikaciyu-ta-otrimati-20-nadbavku-do-zarplati-reyestraciya-pochnetsya-15-sichnya-rishennya-uryady>

REFERENCES

V Ukraini zavershylos "ZNO dla vchyteliv" - rezultat tsjogo etapy pilotnoji sertifikatsiji opryludnjat do 21 lystopada. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-zavershilos-zno-dlya-vchiteliv-rezultati-cogo-etapu-pilotnoji-sertifikaciyi-oprilyudnyat-do-21-listopada>.

Ganna Novosad: vitajemp 705 vchyteliv, jaki pershymy projshly sertifikatsiju URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ganna-novosad-vitajemo-705-vchiteliv-yaki-pershimi-projshli-sertifikaciyu>.

EdCamppodennja. Zvit pro dijalnist EdCamp Ukraine za 2018-2020 roky. URL: <http://bit.ly/reportedcampukraine20182020>

Za jakymy kryterijamy otsinjuvatymut profesijnij dosvid uchnulykiv sertyfikatsij - vidpovidnu metodyku vystacлено dla gromadskogo obgovorennja. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/za-yakimi-kriteriyami-eksperti-ocinyuvatymut-profesijnij-dosvid-uchasnykiv-sertifikaciyi-vidpovidnu-metodyku-vistavleno-dlya-gromadskogo-obgovorennja>.

Zavershyvsja pershij etap pilotnoji sertyfikatsij vchyteliv - jogo projshly 811 zareestrovanyx uchastnykiv. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zavershyvsja-pershij-etap-pilotnoji-sertifikaciyi-vchyteliv-jogo-projshli-811-zareestrovanyx-uchasnykiv>.

Zakon Ukrainy "Pro osvitu" № 2145 VIII vid 05.09.2017 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145_19#Text

Zakon Ukrainy "Pro povnu zagalnu serednju osvitu" vid 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Elkin, O and others (2019). Navchaty i navchatysja: jak i kudy zroststy ukrajinskomu vchytelstvu? Rezultaty doslidzhennja sfert pidvyschennja sertyfikatsiji u ramkax spilnoji initsiatyvy ruxu EdCamp Ukraine i Ministerstva osvity i nauky Ujrainy. – Kh.: Vyd-vo "Dim reklamy", – 120 s.

Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy "Pro dejaky pytanja provedennja sertyfikatsiji v 2020 rotsi" vid 26 grudnja 2019 roku № 1634. URL: <https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/Nakaz-1634-Pro-dejaky-pytannya-provedennja-sertyfikatsiyi-v-2020-rotsi.pdf>

Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy "Pro dehyky pytanja provedennja sertyfikatsiji pedagogichnyx pratsivnykiv u 2021 rotsi" vid 04 grudnja 2020 r. № 1522. URL: http://www.sqe.gov.ua/images/catImgs/Nakaz_1522_04_12_2020.pdf

Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy "Pro zatverdzhennja programy nezalezhnogo testuvannja faxovyx znanj ta umin uchyteliv pochatkovoji shkolu" vid 14 sichnja 2019 r. №33 URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/01/Nakaz_sertyfikatsiya_140119_33na-sajt.pdf

Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Polozhennja pro sertyfikatsiju pedagogichnyx pratsivnykiv" vid 27 grudnja 2018 r. № 1190 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-p#Text>

Postavova Kabinetu Ministriv Ukrainy "Porjadok pidvyschennja kvalifikatsiji pedagogichnyx i nauko-vedagogichnyx pratsivnykiv" vid 21 serpnja 2019 r. № 800 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-p#Text>.

Sertyfikatsiju 2020 uspishno projshly 902 vchyteli, – Serhij Shkarlet. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sertifikaciyu-2020-uspishno-projshli-902-vchitelya-sergij-shkarlet>

U 2019 rotsi 1 tys vchyteliv pochatkovyx klasiv zmozhut projty sertyfikatsiju ta otrymaty 20% nadbavku do zarplaty, rejesteatsija pochnetsja 14 sichnja - rishennja urjadu. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/u-2019-roci-1-tis-vchiteliv-pochatkovih-klasiv-za-bazhannyam-zmozhut-projti-sertifikaciyu-ta-otrimati-20-nadbavku-do-zarplati-reyestraciya-pochnetsya-15-sichnya-rishennya-uryadu>

Kabanov Victor

Ph.D., Assoc. Prof., dneprus93@gmail.com

Стаття надійшла / Article arrived: 24.04.2021

Схвалено до друку / Accepted: 12.06.21